

KÖSZÖNTÉS

85 éves

Angyalffy György
mérnök közgazdász

80 éves

Mózes Endre
bányaipari technikust

Születésnapjuk alkalmából tisztelettel köszöntjük a

70 éves

Dr. Komlóssy György
okleveles geológust

Dr. Kristóf Miklós
okleveles olajmérnököt

Tóth András
vegyipari gépészmérnököt

Kívánunk Nekik erőt, egészséget és további Jó szerencsét! (A Szerk.)

MŰSZAKI INFORMÁCIÓK

Német know-how zöldhulladékból műszén előállítására

A Potsdami Max Planck Institute vegyészei kidolgoztak egy ipari léptékű olyan autoklávot, amely néhány óra alatt képes zöldhulladékok speciális elszénítésére – azaz MŰSZÉN előállítására pozitív energiamérleg feltételei mellett. (MTI – internet és újsághírek)

Románia biodízel és bioetenol programja

Romániában hatályba lépett az a törvény, miszerint 2007. július 1-jétől minden benzinkútnál az értékesítésre kerülő dízelolajnak min. 2% biodízelt kell tartalmaznia. 2008. jan. 1-jétől ez már 3%, majd 2009. jan. 1-jétől 4%-os kötelező hányad lesz, és ezzel egyidejűleg belép a benzin esetében a kötelező 4%-os bioetenol-hányad is!

A törvény végrehajthatóságához kiépített biodízelforrások: Nagybányán az Autelit (50 Et/év), a kelet-romániai Tandereiben lévő ULTEX és a Bukerest melletti Lehliu Gara településen működő portugál tulajdonú Martifer Group + jelentős ukrán import.

1 éven belül azonban további 5 biodízel üzem épül (4 üzem az étolajgyárak, egy 120 Et/év kapacitású üzem pedig a német MAN-Ferrostal konzern épít fel Nagyszebenben), és ezzel az évi 230 Et-ás szükségletet meghaladó 300 Et/év kapacitás lép üzembe. További üzemépítések is előkészítés alatt állnak, így pl. a spanyolok Moldvában, a lengyel Eurologistic Bukarest térségében, a magántőkés Iosif Constantin Dragan Temesvárott,

magyar cégek Nagyváradon és Aradon tervezik új üzem építését. (HVG és Internet)

Biogáz az import gáz helyett?

Egy lipcei kutatóintézet, valamint a Hohenheimer Egyetem és az E.ON közös tanulmánya szerint, ha a meglévő gáztávvezetékek mellett decentralizáltan telepített biogáztelepek működnek egy speciális kukoricafajta feldolgozására, akkor akár a teljes éves orosz-hányadú földgázimport kiváltható lenne.

A kutatók szerint a bázisanyagként szolgáló speciális kukoricafajta egy amerikai génkezelt kukoricaváltozat lenne, de ennek a valódi biogáztermelésre történő felhasználhatóságára csupán minimális laboratóriumi szintű kísérletek és elméleti számításokból levont következtetések szolgálnak!

A híryanag összeállítójának véleménye: A hír önmagában igaz – de valódi gyakorlati alkalmazása alighanem még hosszú-hosszú éveket igényelhet, és a legoptimálisabb esetben is, aligha lenne képes egy ilyen komplex technológia (a génkezelt kukorica vetőmag előállítása, nagyüzemi termesztése, feldolgozó üzemek létesítése a szükséges nagynyomású kompresszorokkal stb.) helyettesíteni az egyre növekvő igény melletti földgázt! Érdekes kérdés lenne egy ilyen terv gyakorlati alkalmazásához megvizsgálni azt is: milyen energiamennyiséget kell egy ilyen komplex technológiához befektetni ahhoz, hogy a kívánt energiamennyiséget előállíthassák? – azaz milyen a befektetés-előállítás energiaaránya? ...arról nem is beszélve: mekkora vetésterület igényelne egy ilyen program, és ez hogyan befolyásolná az élelmiszertermelés vetésterület-igényét... és még számos kérdés várna tisztázásra! (Internet és folyóirathír)

Autógumi-hulladékból üzemanyag

A legújabb amerikai kutatási eredmények szerint a permanens – és egyre növekvő mennyiségű – környezetszennyező autógumi mikrohullámú technológiával üzemanyaggá történő átalakítása sikeresnek bizonyult: 9 kg gumiból 4,5 liter olajat és 3,4 kg szenet kaptak. Az átalakítás során felszabaduló gáz a technológia saját energiaigényét elégíti ki. A kísérlet alapján a nagyüzemi megvalósítás is napirendre került.

Ez a fejlesztés a környezetvédelem mellett újszerű energiaforrást is jelent, ha nem is meghatározó mennyiségben! A közlemény szerint az alkalmazott folyamat gyakorlatilag szinte önfenntartó – azaz a befektetett energiához képest igen magas a kinyerhető energia mennyisége! (Internet)

Kukoricából gyártható a szénhidrogéneket kiváltó műanyag-alapanyag

A DuPont hivatalosan is bejelentette, és a piacra bevezette a CERENOL fantázianevet viselő olyan univerzális műanyagot, amely 100%-ban megújuló (kukorica az alapanyag és biomasszából nyerték a gyártáshoz felhasznált energiát) erőforrások segítségével állítható elő, és kiválthatja a szénhidrogéneket a műanyagipari alapanyagból. A Cerenolból gyártható testápoló, rúzs, fürdőruha, cipőtalp, sítakancs, autókarszéria stb. A gyártmányok – a jelenlegi műanyagoktól eltérően – ráadásul természetes úton elbomlanak.

A szabadsalom környezetvédelmi jelentősége kettősen is óriási, hiszen egyrészt nem kell a gyártáshoz szénhidrogén, és a gyártott műanyag nem szennyezi év-

századokra a környezetet, természetes körülmények között elbomlik! Széles körű bevezetése – ha nem is teljes körűen – jelentősen csökkentheti az energiahordozó szénhidrogén petrokémiai felhasználási igényét, és jelentősen javíthatja környezetünk ma már egyre romló állapotát. *(Internet és folyóirathírek)*

Energiahiány és pazarlás

A Világbank egyetértésével és közreműködésével a BP közzétett kutatási-felmérési adatai alapján a kőolajkészletek 45 évre, a földgázkészletek 64 évre elegendőek a jelenleg ismert felhasználási trendek alapján. Ugyanakkor még ma is „melléktermékként” kezelik a kőolajjal kitermelt földgáz túlnyomó hányadát – ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy évi több mint 170 Mrdm³ földgázt fáklyáznak le, amely a világ éves gáztermelésének több mint 5%-a, és amelynek értéke meghaladja a 40 Mrd USD-t, egyidejűleg évente ebből adódóan 400 Mt CO₂-vel terhelik a légkör amúgy is kritikus üveg-házhátás-rendszerét.

(Internet és szakfolyóiratok)

A francia TOTAL cég orosz bírósági ügye

A volgográdi és a szarotovi területi vezetés 66–170 MrdUSD kártérítési igényt nyújtott be egy francia bíróságra a francia TOTAL cég ellen. A per alapja a nemzetközi szénhidrogén-ipari bírósági eljárások történetében új, eddig még sohasem alkalmazott, olyan kártérítés, amely egy megszerzett koncessziós jogsultság nem teljesítéséből származik. A kártérítési eljárás megindításának az előzménye az, hogy a TOTAL cég által korábban felvásárolt Elf cég még 1993-ban kutatási-termelési jogosítványokat szerzett a 2 pert kezdeményező területen, azonban a termelésbeindítás vállalt kötelezettségének a jogutód TOTAL nem tett eleget. A két terület ugyanis azt sérelmezte, hogy a TOTAL részéről megszerzett 2 koncessziós, ill. PSA (Production Sharing Agreement = Termelés Megosztási Szerződés) megállapodású területen azzal, hogy a megállapodás ellenére a cég nem kezdte meg a kitermelést: kárt okozott, ugyanis a PSA szerződés értelmében a termelés 50%-áért járó olajbevételről így elestek.

A kezdeményezett peres eljárás a szénhidrogén-ipari peres eljárások történetében egy olyan új fejezet kezdetét jelenti, amely a korábban megkötött, és a koncesszorok számára nagy kényelmet és biztonságot jelentő koncessziós megállapodások nemcsak időbeli, hanem jogi vonatkozásokban is végleges felszámolását jelenti. A helyükbe lépő PSA szerződéses megállapodások ugyanis már nem a koncesszorok, hanem elsősorban és meghatározó súllyal a koncessziót kiadók számára nyújtanak előnyöket és védelmet a tőkeerős multi cégekkel szemben.

(Internet – Világ gazdaság)

Óriási lépések várhatók az atom- és anyagkutatásban

2008. április 6. óriási fordulatot jelentő dátum az atom- és anyagkutatásban. Ezen a napon tekinthették meg a „civil” látogatók is az üzembe helyezésre kész óriási gyorsítót – a CERN (nemzetközi atomkutató központ) hadrongyorsítóját, a világ legnagyobb „gépét”! (Megjegyzés: ma már fizikai kísérletekkel is alátámasztva igazolt, hogy a köznapi értelemben „atomok magját alkotó” protonok és neutronok NEM a legkisebb alkotórészek, hanem azok is még kisebb, kvarkoknak nevezett, elemi részecskékből állnak, amelyek többféle tulajdonságúak lehetnek és ezeknek összességét nevezik hadronoknak.) A gyorsító az Alpok határmezsgyéjében a svájci-francia határtérségben 27 km hosszú alagútban 16 évi munkával és 5 ezer kutatóintézet csaknem tízezer tudósának közreműködésével létesített LHC-berendezés (Large Hadron Collider = Nagy Hadron Ütköztető), amelyben 99,9%-os fénysebességre felgyorsított protonszemeket -271 °C-on (hidegebb hőmérsékleten, mint a világűr hőmérséklete!) ütköztetve a világegyetem kialakulását megelőző 13,7 milliárd évvel ezelőtti és a másodperc töredéke alatt bekövetkezett ősrobbanást terveznek előidézni. Amikor az LHC működésbe lép – az egész világon ezzel kapcsolatos 15 milliárdnyi gigabyt adatot itt kell feldolgozni, amelyhez az egész világra kiterjedően működtetett internethálózat (gridet) is ki kellett fejleszteni. Ez a „háló” ma már alkalmas arra, hogy a világ bármely kutatási központjában, amely becsatlakozott ebbe a gridbe, végezni lehet olyan számításokat, amelyek az anyag és energia köl-

cönhatásait és szerkezetét elemzi és vizsgálja. Az LHC-vel folytatandó vizsgálatok kiemelt célja: a világegyetem működésének – és ezáltal a ma ismert fizikai lét működésének – a megismerése annak tudatában, hogy az ismert univerzumban a „hagyományos” (azaz fizikailag is ismert) anyagok csupán 4–5% mennyiséget tesznek ki, a többi ismeretlen „sötét anyag” és „sötét energia”. Ez utóbbi miatt a világ kommunikációs hálózatában sok félelem is megjelent – utalva arra, hogy az „ősrobbanás” előidézése az emberiség és a Föld biztonságát is veszélyeztetheti! Ezt természetesen a tudósok cáfolják! ...és alopaltannak tartják.

(Internet – Világ gazdaság)

Afrika koordinálni kívánja energetikai politikáját?

A közelmúltban létrehozták az Afrikai Energia Bizottságot (AFREC = African Energy Comitee), amelynek célja: erősíteni az Afrikai Unió tagországai közötti regionális és kétoldalú együttműködést energiapolitikai téren. A bizottság tagjai és megalapítói: Algéria, Líbia, Nigéria és Angola – azaz a ma Afrikában ismert legnagyobb kőolaj- és földgáz-előfordulások tulajdonosai. A megállapodás azt jelzi, hogy Afrika is teljes erővel azon kezd dolgozni, hogy a világtendenciákhoz igazodóan felszámolja a még működő és korábban kötött koncessziós megállapodásokat, és helyette a sokkal nagyobb előnyöket biztosító „termelés-megosztási megállapodások” rendszerét és gyakorlatát kívánják alkalmazni.

(MTI – internet és World Oil)

Brazil finomítói fejlesztés Japánban

Az állami tulajdonban lévő brazil PETROBRAS 2008 áprilisában 5,5 MrdUSD értékű részvényvásárlással 87,5%-os tulajdonjogot vásárolt ki az amerikai ExxonMobil-tól a Japánban lévő Nansei Sekiyu K.K. finomítóból. A finomító ugyan a maga 100 000 barrel/nap (15 875,7 m³/nap) desztillációs kapacitásával nem képvisel meghatározó jelentőségű kőolaj-feldolgozó kapacitást a szigetországban, azonban a tranzakció azt jelzi: ma már a szénhidrogének világpiacán a korábbi egyeduralgó nagy multi-cégek – a 7 nővér!! – mellett egyre inten-

zivebben kell számolni a döntően állami tulajdonú és nagy készletekkel rendelkező vállalkozások szerepével! A brazil cég a vásárlást követően azonnal elindított a kőolaj-feldolgozóban egy olyan jelentős fejlesztést, amely a nehézőlajok feldolgozását biztosítja ...és ezzel egyúttal egy stabil, gyakorlatilag szinte korlátlan felvevőképességű és jól fizető piacot is biztosít a növekvő mennyiségű brazil nehézőlaj számára.

Ez a technikai-technológiai tranzakció egyúttal megerősíti azt a nemzetközi szinten is megnyilvánuló tendenciát, hogy a korábbi nagy piacuraló cégek igen jelentős aktivitást fejtenek ki a csak pénzügyi ügyletekre vonatkozó tevékenység területén!

(*Internet – Világgazdaság – Le Monde Diplomatique*)

A megjelölt források felhasználásával a híreket szerkesztette dr. Csákos Dénes

KÖNYVBEMUTATÓ

Dr. Laklia Tibor: A nárciszmező kincse - A Görgeteg-Babócsa földgázmező első ötven évének története, 1954-2004

Babócsán, a könyvben szereplő események egykori helyszínén 2008. október 17-én volt az ünnepélyes és hivatalos könyvbemutató. Dr. Dank Viktor egyetemi tanár, a MOIM Alapítvány kuratóriumának elnöke szerint: ez a kiadvány a szakmában és az adott emberi környezetben otthon lévő elkötelezett ember írása, a képekkel, hiteles iratok másolataival, grafikonokkal gazdagon illusztrált könyv hiteles forrás az elkövetkező generáció számára.

A Magyar Olajipari Múzeum Közleményei 34. tagjaként napvilágot látott könyv megjelenését a MOL Nyrt., a MOL Bányász Szakszervezet, Babócsa, Csokonyavisonta, Görgeteg községek Önkormányzata, a babócsai Határőr Mezőgazdasági Zrt., a barsi Drávamenti Többcélú Kistérségi Társulás támogatta. A könyv főbb fejezetei:

A gázmező története

Görgetegen át vezet az út Babócsára (az EUROGASCO által a Dél-Somogyban végzett kutatások, *Görgeteg-1 fúrás*, a MAORT kutatások)

Fúrások a nárciszok földjén (a földgáz első megjelenése, a GB jelű fúrások mélyítése, fúrasi üzemegység telephelynek, szociális létesítményeknek, lakásoknak a létesítése, a fúrasi tevékenység befejezése, a Görgeteg-Babócsa területtel kapcsolatban született fontosabb jelentések, tanulmányok)

A gázhasznosítás fél évszázada (a babócsai gázszolgáltatás építése, a környék kisebb gázelőfordulásainak bekapcsolása a földgáz-előkészítő üzembe, földgázvezeték-rendszer építése, csatlakozás a pusztadericsi föld alatti gáztárolóhoz)

Emberek, sorsok (a babócsai földgázmező kutatásában, feltárásában, termeltesében meghatározó szerepet játszó – nagyrészt már elhalálozott – szakemberek emlékét eleveníti fel, közülük húsz egykori kolléga, barát életútját részletesen is ismerteti)

Zárszó – optimista jövőkép

A részletes ismertetés helyett *Holoda Attila*, a MOL Nyrt., KTD EKT igazgatójának előszavából idézett sorokkal szeretnénk kedvet csinálni a könyv olvasásához. „...Az olvasó most egy a romantikusnak tűnő könyvcím ellenére, nem egy romantikus regényt, hanem egy igen érdekesítő történeti áttekintést, a Görgeteg-Babócsa földgázmező történetét tartja a kezében, és nem a szépséges nárciszok alkotta dús mezőkről, hanem a föld mélyében fellelt másik értékről, a földgázzal esik majd benne szó. A szerző, dr. Laklia Tibor, nyugdíjas olajbányász kollégánk és barátunk, korábbi munkáihoz hasonló alaposítással és lelkesedéssel, nem csupán a szakmai történet száraz statisztikai tényeire alapozva tárja elénk a Görgeteg-Babócsa mező első ötven évének történetét, 1954-től 2004-ig, hanem a tőle megszokott módon rengeteg személyes és emberi adalékkal is fűszerezte ezt a történeti összefoglalást... Hallatlanul nagy és végig töretlen lendülettel végzett gyűjtőmunkája során nem csupán korabeli iratokat, szakmai fényképeket, de személyes beszélgetések, mély interjúk során megismert és összegyűjtött, emóciókkal tarkított emberi sorsok mentén, a mező történetének árny- és sikeroldalait is elénk tárja, így teljessé téve az ötvenéves történelem minden momentumát az olvasó számára. Egy igen jól követhető történelmi logika mentén felépített, a szénhidrogének jellemző értéklánca, az első kutatásoktól, a termelésen át a gáz



értékesítéséig, a bányásztól a gázszolgáltatásig terjedő munkafolyamatok mentén összerakott szakmai mű, mely a szerző nem titkolt célja szerint is több, az olvasónak és a könyv készítésében segítséget nyújtóknak szánt üzenetet hordoz! Üzenetet, hogy valamennyiünknek, akik ebben a szép szakmában találtuk meg szakmai életutunk értelmét, kötelességünk meg is őrizni azt az utókor számára. Üzenetet, az olajosok nagy családján kívüli világnak, hogy nélkülünk, elődeink nélkül közel sem tartana ott a világ, mint ahol ennek a korszakosan fontos energia-hordozónak, a földgáznak felfedezése és hasznosítása nyomán napjainkban tarthat a műszaki és életszínvonal fejlődésének szintje. Üzenetet a jövő szénhidrogénbányászainak arról, hogy a technika, a technológia fejlődhet, de szeretett szakmánk valódi nagyságát és erejét mégsem csupán ez, hanem az emberi kapcsolatok, az emberi áldozatvállalás és a mindenk feletti elkötelezettség és elszántság adja. És nem utolsó sorban üzenet, hogy kell foglalkoznunk annak a kornak az emlékeiből történő szemezgetéssel, akár egy könyv formájában történő megírásával is, mely az életünket jelentette, melynek részesei és formálói lehettünk. Meleg szívvel és a szeretett szakmánk iránti elkötelezettséggel ajánlom minden kedves olvasónak és emlékezőnek a szépséges nárciszok alatt sok-sok méterrel és sok-sok millió évvel korábban keletkezett szénhidrogénkincsünk történetének ezt a figyelemreméltóan alapos és személyes emlékekkel nárciszszépségűre csiszolt „emlékkönyvét”.

(dé)